

LA RONDALLA DEL DIJOUS

L'HERMOSURA DEL MÓN
EL REI I UN CARBONER

Explicades per JORDI DEL RECÓ. — Il·lustració de BILLY

L'HERMOSURA

DEL MÓN

RA vaig a contar-vos un fet que una vegada va passar a un rei cristià i un senyor moro que eren molt amics. Ho eren tant, que un dia van anar a caçar junts. Al vespre, quan tornaven, van veure una dona vella que filava i que duia un llum penjat al nas.

— Que li tiro? — va dir el rei cristià.

— No li tireu, — va respondre'l senyor moro.

Però'l rei cristià tenia un natural que, en pensant-la, l'havia de fer, i no va saber estar-sen: apuntà a la vella, disparà una fletxa, li arrancà mig pam de nas i el llum va caure.

Aquella vella era fada, i més malehida que foc, i tot d'una va dir:

— Per fat i fat, que la meva mare m'ha comanat i un punt més, que això que ara diré sia veritat: que aquell que m'ha tirat aquesta fletxa no tinga conhort fins que hagi trobat l'Hermosura del món.

El rei tot d'una's posà trist i malhumorat i no hi havia re que li donés pler.

— Si no anem a cercar l'Hermosura del món, no hi ha remei per mi, — va dir l'endemà al senyor moro.

— Ara mateix, — va contestar-li aquest.

I van marxar.

Camina que caminaras, la nit els va sorprendre a l'entrada d'una pineda.

Varen veure un pi molt gros i van decidir aixoplugar-se a sota,

Perquè no'ls succeís cap desgracia varen convenir en vetllar mitja nit cadaú.

El senyor moro vetllà primer, i sentí, quan el rei cristià ja dormia com un tió, que una àliga que hi havia en aquell pi feia unes grans riallasses, i els aligatons li preguntaven:

— De què rieu, mare?

— No ho podeu saber.

— Digueu-nos-ho!

— Qui parlarà, un troç de pedra's tornarà.

— No parlarem.

— Doncs reia perquè aquí sota hi ha un rei cristià i un senyor moro, amic seu, que cerquen l'Hermosura del món.

— Que la trobaran?

— Jo no ho sé pas.

— Qui ho sab, doncs?

— Una germana meva que està en una altra pineda.

El senyor moro va retenir-les bé aquelles paraules. A mitja nit cridà'l rei cristià, va fer la seva dormida, i a l'endemà, a punta de dia, van posar-se novament en marxa.

Camina que caminaras, la nit va sorprendre'ls al peu d'unes montanyes molt aspres, prop d'una pineda.

Varen veure un pi molt gros.

— Que'ns hi aixopluguem? — va preguntar el senyor moro.

— Aixopluguem-nos-hi, — contestà'l rei cristià.

I així ho varen fer.

El senyor sarraí va oferir-se a vetllar fins a mitja nit, i el rei cristià va alegrar-sen molt perquè estava cansat i mort de són. Va ajeure-s i desseguida quedà dormit com un tronc.

Al cap d'una estona'l senyor moro va sentir unes grans rialles. Era una àliga que les feia, i els aligatons li preguntaven:

— Què teniu, mare, que rieu tant?

— No ho podeu saber.

— Digueu-nos-ho!

— Qui parlarà, un troç de pedra's tornarà.

— No parlarem.

— Doncs reia perquè aquí sota hi ha un rei cristià i un senyor moro, amic seu, que cerquen l'Hermosura del món. Però per trobar-la han de passar aquestes montanyes, i per passar-les no hi valen cavalls, sinó unes bones cames.

— I, quan les hagin passades, que la trobaran?

— Jo no'n sé.

— Qui ho sab?

— Una germana meva que està en una altra pineda.

També va procurar recordar-les aquelles paraules el senyor moro. En sent les dotze va cridar al rei i va fer la seva dormida fins a punta de dia. Aleshores va deixondir-se i va dir:

— An el meu entendre, l'Hermosura del món ha de ser darrera d'aquestes montanyes.

— Haurem de deixar els cavalls.

— Els fermarem a un pi.

Van fermar-los-hi i van enfil·lar-se costa amunt. Aquesta es teva, aquesta es meva, arrapant-se als penyals i mates, van arribar al cim, i en sent-hi van davallar l'altra vessant.

Fosquejava quan van arribar a baix, i tot era pineda.

El senyor moro veu un pi gros i diu al rei:

— Que hi passem la nit a sota?

— Passem-l'hi.

— Vetllaré jo primer, no es cert?

— Ja ho has dit, — contesta'l rei.

I, ajeient-se, desseguida va adormir-se, roncant tant fort que de molt lluny se sentia.

Al cap d'una bona estona'l senyor moro va sentir rialles i més rialles. Era una àliga qui les feia, i els aligatons tot era preguntar-li:

— De què rieu, mare?

— No ho podeu saber.

— Digueu-nos-ho!

— Qui parlarà, un troç de pedra's tornarà.

— No parlarem.

— Reia perquè aquí sota hi ha un rei cristià, i un senyor moro,

... disparà una fletxa, li arrencà mig pam de nas i el llum va caure...

amic seu, que cerquen l'Hermosura del món, que es dintre aquell castell que's veslluma.

— I qui es l'Hermosura del món?

— Ah, fills meus! Es una fadrina de setze anys, la més hermosa que mai s'hagi vist. El seu pare es el senyor d'aquest castell, i n'està tant gelós que, per por que no li prenguin, la té tancada dintre la torra més alta i més forta. An aquella torra s'hi entra per un portalet que's tanca amb una porta de ferro amb set forrellats, i no té més que un parell de finestres a dalt de tot, i les baranes del terrat són molt altes.

— I no hi pot guaitar desde aquell terrat l'Hermosura del món?

— No veu més que'l cel.

— I com la trobaran aquest rei cristià i aquest senyor moro?

— No més d'una manera: fent un cantí d'or, posant-s'hi'l rei a dins, i que'l senyor moro'l passegi aprop del castell, cridant: «Qui'm compra aquest cantí d'or! Qui'm compra aquest cantí d'or!». Si ella'l sent, voldrà'l cantí i demanarà al seu pare que li compri. El seu pare l'hi comprarà per fer-la contenta i l'hi farà pujar. Ella, en sent tota sola, el destaparà i hi veurà'l rei. Si vol fugir amb ell, podran deixar-se anar nuant llençols amb llençols, i fent un cap a una de les puntes que té la torra damunt de tot.

— I què farà'l rei si l'Hermosura del món vol fugir amb ell?

— Fugiran, i's casaran.

— Que tindran fills?

— Sí, molts; però'l primer...

— Què farà'l primer?

— Tindrà una serpentina dintre'l cap. El cap començarà a inflar-se, i si no li tallen sortirà la serpentina, i's menjarà'l rei, la reina i tothom que trobarà.

Podeu comptar quins ulls badava'l senyor moro sentint tot allò. Allò que més l'apurava era haver-se de tornar un troç de pedra si parlava a ningú de totes aquelles coses.

A mitja nit crida'l rei i ell fa la seva dormida fins a punta de dia. Al despertar-se va dir:

— Voleu que trobem l'Hermosura del món?

— Com més aviat millor.

— Doncs jureu-me que no'm demanareu el *per què* de tot el que us diga, i la trobarem.

— Vos ho juro.

— Anem a casa d'un argenter, doncs, a encomanar un canti d'or.

Hi van anar. El senyor moro va donar les mides i va dir de la manera que havia de ser fet. L'argenter els el va fer. Quan van tenir-lo, sen van cap al castell. Abans d'arribar-hi, el senyor moro diu an el rei:

— L'Hermosura del món es dins de la torra d'aquest castell. Si voleu entrar-hi i endur-vos-la, us heu de posar dins d'aquest canti i deixar-me fer a mi. No heu de badar boca, ni moure-us per re fins que us trobeu dins d'aquella torra tot sol amb l'Hermosura del món.

El rei se posa dintre'l canti, el senyor moro'l tapa ben tapat, sel carrega a coll i sen va cap al castell. En sent-hi al peu se posa a cridar:

— Qui'm compra aquest canti d'or! Qui mel compra!

L'Hermosura del món, sentint aquests crits, pensa: «Un canti d'or! Que'n deu ser de bonic! Que m'agradaria tenir-lo!».

Crida una sirventa i li diu:

— Vés a trobar el meu pare i diga-li que faci'l favor de comprar-me aquest canti d'or que vènen.

La sirventa se n'hi va, i el rei, per no descontentar la seva filla, a la qual estimava més que re del món, el compra i li fa pujar.

— Que es feixuc aquest canti! — deien els criats, tot pujant l'escala. — Fa suar de debò!

Com que'l canti estava tapat, ningú sospità re. Van entrar-lo dintre la cambra de l'Hermosura del món i van deixar-l'hi.

Ella s'embadalia contemplant-lo. El trobava molt hermós. El mirava i remirava i no sabia treure-li 'ls ulls de sobre. Agafa la tapadora, que engalzava molt just, l'alça, i mira a dins. Veient el rei cristià va tenir un gros espant, tant gros que quasi quedà sense sentits.

... que busquen l'Hermosura del món, que es dintre aquell castell...

El rei fa un salt i surt del canti.

— No tinguis por de re, — li diu. — No't faré cap mal.

La noia, veient-lo tant gentil i tant cavaller, va tranquil·lisar-se.

El rei, veient-la tant hermosa, estava embabiecat contemplant-la.

Passada la sorpresa, van explicar-se, i resultà que, si content estava'l rei d'haver-la trobada dintre la torra, més contenta estava ella d'haver-lo trobat dintre'l canti.

Pensant com ho farien per fugir, van dir:

— El millor serà nuar llençols amb llençols fins que'ns bastin per arribar fins a baix de la torra, i quan tothom del castell dormirà, fugirem.

En sent a mitja nit, quan tothom

dormia, el rei i l'Hermosura del món, que ja tenien els llençols nuats, van mirar si arribaven. N'hi van haver d'afegir un parell més. Van fer un cap a una de les puntes de la torra, i cap avall s'ha dit. En el temps

de dir tres pare-nostres ja eren a baix.

El senyor moro·ls hi esperava.

L'endemà al matí, quan el sol ja era alt, van trobar-se a l'altra vessant d'aquelles montanyes, ont hi van trobar els cavalls fermats. Un cop muntats, van dirigir-se cap al palau del rei.

El rei ja tenia alegria: havia trobat l'Hermosura del món.

En arribant varen casar-se, i com a

... i cap avall s'ha dit...

celebració del casament van fer-se unes festes com mai s'havien vist.

Al cap de l'any i un dia la reina va tenir un nen.

Al diumenge següent, el senyor moro, que encara no s'havia mogut de la cort d'ençà del casament, va dir al rei i al seu següici:

—Ja us en podeu anar a missa, que jo ja guardaré la reina i el nen.

Se n'hi va anar. El nen era en el breçol, i el senyor moro va notar que'l cap se li inflava, i que ja estava a punt de reventar.

Recordant-se de les paraules de l'àliga, va treure-s l'espasa i va tallar-li'l cap, que rodolà per terra.

La reina, del llit estant, va veure tot allò que'l senyor moro feia, i figureu-vos l'esglai que va tenir i els plors que feia.

El rei, en tornant de missa, va trobar el nen sense cap i la reina desmaiada, que no la podien retornar.

El senyor moro va confessar que havia estat ell qui havia tallat aquell cap, i el rei va dir-li:

—Qui mata, ha de morir.

El senyor moro va ser condemnat a mort.

A l'anar-lo a pujar a la forca demanà una gràcia, la gràcia de poder contar el com i el per què havia tallat el cap a l'infant.

Havent-li concedit el rei, començà així la narració:

—El rei i jo vam anar a cercar l'Hermosura del món. La primera nit varem aixoplugar-nos sota d'un pi, i mentres el rei dormia i jo vetllava, vaig sentir riure una àliga dalt del pi i que contava als seus aligatons allò que nosaltres dos anavem a cercar.

Quan va haver dit això, els peus i les cames van tornar-se-li de pedra.

El rei, espantat, va dir-li:

—No contis més.

Però ell no podia aturar-se i continuà:

—La segona nit varem aixoplugar-nos sota d'un altre pi, i quan el rei dormia i jo vetllava, vaig sentir riure una altra àliga que contava als seus aligatons que nosaltres, per trobar l'Hermo-

sura del món, hauriem de passar unes montanyes que hi havia allí prop.

Quan va haver dit això, les cuïxes i la cintura van tornar-se-li de pedra.

— No contis més! — deia'l rei, veient allò.

— Que no conti més! — cridava tothom.

Però ell no podia aturar-se i continuà:

— La tercera nit varem aixoplugar-nos sota d'un altre pi, i mentres el rei dormia i jo vetllava, vaig sentir una àliga que reia i que contava als seus aligatons que l'Hermosura del món estava tancada en un castell, i que per trobar-la s'havia de fer un canti d'or, i el rei s'havia de posar dins; i que si'l senyor del castell comprava'l canti per l'Hermosura del món, aquesta hi trobaria'l rei, i el rei podria endur-se-la i casar-s'hi; i que al cap d'un any tindrien un nen, i que'l cap del nen s'inflaria, i si no l'hi tallaven li sortiria una serpent que menjaria'l rei, la reina i tothom de la ciutat. Fent allò que aquella àliga va dir varem trobar l'Hermosura del món, el rei va casar-s'hi i van tenir un nen. Tothom era a missa i jo'l guardava, i vaig veure que'l seu capet s'inflava i anava a reventar. Per salvar-vos la vida a tots vaig tallar aquell cap, i per això m'han condemnat a mort.

En arribant aquí no va poder dir re més, perquè'l ventre i el pit, els braços, el coll i el cap s'havien tornat de pedra.

No més li quedava viva la llengua, i també va tornar-se-li de pedra així que acabà de dir la darrera paraula.

Havia parlat sobre allò que les tres àligues havien dit als seus aligatons, i per això s'havia tornat de pedra.

El rei, la reina i tot el poble van posar-se a plorar davant d'aquell cas tant esborronador, i no hi havia qui'ls pogués aconhortar.

Tot d'una va sentir-se una veu que deia:

— Que hi tornin a pendre mig pam de nas a una dona de bé! Més sen mereixien!

Era una jaia arrugada i mostatxuda que tenia'l nas escapsat; era la vella fada a la qual el rei cristià li havia escapsat el nas.

... va treure's l'espasa i va tallar-li'l cap...

La gent va voltar-la i va fer-li moltes preguntes, i ella va dir coses que hauria valgut més que havés callat, perquè van anar-les a contar al rei. Aquest va fer-la comparèixer.

— Tu que t'has engreixat veient-nos plorar a tots, — va dir-li, — fes per manera que aquest desgraciat deixi de ser pedra. Si no'u fas, te lligarem a les cues de quatre cavalls, i cadascú se n'anirà pel seu vent, arrocegant el troç que s'enduguí de la teva còrpora.

Quan la jaia va sentir allò va perdre les ganes de riure.

Va estar una estona cavila que cavila, i a l'últim va dir:

— Que facin un caramull de llenya que tapi'l troç de pedra i que hi calin foc. Jo torno desseguida.

— A poc a poc! — va dir el rei. — Tu no't mouras d'aquí que'l meu amic no s'hagi tornat de carn i ossos. Digues què vols i t'ho duran.

— Que vagin a casa meua, doncs, i que obrin la calaixera. Hi trobaran una redoma. Que la portin.

Mentres hi anaven, el caramull de llenya ja era molt alt i van calar-hi foc. Al punt va fer una flamarada alta com un campanar.

Van dur la redoma a la jaia. A dins hi havia'l troç de nas que'l rei cristià li havia fet saltar, i's conservava fresc com si acabés de ser arrancat.

La jaia preguntà:

— Ja estan ben ardents els tions?

Van mirar-ho i van dir-li que sí.

I què fa ella? Tirà la redoma dintre d'aquella foguera i va fer un tro que tirà a tothom d'esquena i va rompre tots els vidres de la ciutat.

D'aquell gran caliu no va quedar-ne més que un munt de cendra, i el senyor moro, bo i sà, com si res hagués passat, va sortir-ne i se n'anà a donar una abraçada al rei.

Figureu-vos l'alegria que va tenir tothom. Va armar-se un gran sarau en celebració d'aquella feta.

El rei i l'Hermosura del món van voler donar al senyor

moro un premi ben gros per tant i tant com havia fet per ells - per tots els seus vassalls. Van conseguir que's convertís, van fer-lo virrei i van casar-lo amb una noia de la noblesa de les més maiques i riques del reialme, i tots plegats varen viure contents i alegres fins que varen morir.

EL REI I UN CARBONER

UNA vegada era un rei que, anant de cacera per dintre un bosc, va trobar un carboner que feia una sitja de carbó, i ell que li diu:

— I amb aquesta miseria de carbó que feu podeu mantenir-vos?

— Sí, senyor. I encara li diré més: pago deutes, deixo diners a guany i en tiro per la finestra.

— Com pot ser això? — deia'l rei, sense poder-sen avenir.

— Veiam, expliqueu-vos.

— Prou. Miri; mantinc els meus pares, que ja no

poden treballar de vells que són, i amb això pago'l deute que tinc amb ells d'haver-me pujat i mantingut fins que vaig ser bo per treballar. Mantinc també a dos fills meus en la confiança de que'm mantindran a mi quan jo sigui vell, i an això'n dic deixar diners a guany, amb l'idea de que algun dia me'ls tornaran. També tinc una filla fadrina que demà's casarà, i els diners que gasto per ella dic que'ls tiro per la finestra perquè, casant-se, se n'anirà de casa, i el que'n treurà'l profit serà'l seu home.

El rei va quedar admirat de l'agudeses d'aquell carboner, i, donant-li una bossa plena de dobles de quatre, va seguir la cacera.

Aquestes dues rondalles, de la col·lecció *Rondalles Mallorquines* de Jordi des Recó, han sigut adaptades al català continental.

La Rondalla del Dijous

No més val 10 centims cada setmana

SUSCRIPCIÓ ANYAL, 5 PTES.

Cada any formarà dos bonics volums de 424 planes cada un, profusament il·lustrats per diversos artistes

A vosaltres, nois i noies, va endregada la present publicació. Hi trobareu tota mena de rondalles, amb boniques il·lustracions: les de la nostra terra, que tots haureu sentit contar; les dels altres països que, lluny de nosaltres, ne tenen un tresor pels llurs petits.

I estem quasi segurs que aquestes rondalles també agradaran als vostres pares i als vostres germans ja grans, perquè, en les hores de repòs de la lluita per la vida, els faran recordar dolçament el temps de la llur infantesa.

RONDALLES PUBLICADES

1. La Favera. La Carabaceta del pobre.—2. L'Abet.—3. L'hermosura del món. El rei i un carboner.

El número 4 de la Rondalla serà:

EL PATUFET

Per Perrault. — Il·lustració de Doré

Compreu la

Biblioteca popular de "L'Avenç"

Literatura, Art, Història, Teatre, Filosofia, etc.

S'HAN PUBLICAT JA 87 VOLUMS

Edició usual, 50 centims; en paper satinat, una pesseta